СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 165. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 18 липня 1930. VOL. XXXVIII. No. 165. Jersey City, N. J., Friday, July 18, 1930. THREE CENTS.

ЗА ОБМЕЖЕННЯ ДЕБАТИ НАД ДОГОВОРОМ

МАЮТЬ ПОКІНЧИТИ ДЕБАТУ У ВІВТОРОК ТА ПРИЙТИ ДО ГОЛОСОВАННЯ.

ВАШИНГТОН. — Сенат уже втратив надію, щоби можна покінчити справу лондонського договору про морські зорування цього тижня. Прихильники договору пробують тепер довести до замкнення голосування в слідуючий вівторок та до відбуття голосування десь у середині слідуючого тижня. Ці сенатори вже й виробили резолюцію про замкнення дискусії, але її ще не предложено.

Сенатор Меккелар уже предложив резолюцію про резервацію до лондонського договору, яка застерігає Америці „свободу моря". Після цеї резолюції Злучені Держави мали би приняти договір аж тоді, як усі заінтересовані в договорі держави згодяться, що всі держави мають на морю однакові права. В другій резолюції сенатор домагається, щоб Англія розоружила всі свої фльотні стації на Атлантійському й Тихому океані.

ЗА ПИТАННЯ ПОМОЧІ ФАРМЕРАМ.

ВАШИНГТОН. — Федеральна Фармерська Рада перестала купувати пшеницю. Уряд заповідає, що не буде купувати довгий час.

Уряд радить фармерам не засівати такого великого простору пшеницею, бо, видно, Америка продукує її забагато.

Рільничі знавці Мишиґенського Стейтового Каледжа в Іст Ленсинґ виступили з публичною радою для фармерів про те, що їм робити з пшеницею, як її мають забагато. Ці знавці кажуть, що фармери можуть дістати з пшениці добрий зиск, як будуть нею кормити свою худобу. Замісць продавати збіже по теперішній ціні, цебто по яких 5 долярів за тону, вони можуть годувати нею молочні корови, даючи одну тону збіжа на місце одної тони іншої поживи, примiром кукурузи, що коштує 10 долярів за тону.

ВЕЛИКИЙ ЛЕТ ДО ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ ПОКІНЧИВСЯ НЕВДАЧЕЮ.

МОНРОВ (Джорджія). — Безперервний лет з Ню Йорку до столиці Арґентини, якого піднялися три американські летуни, вже скінчився невдачею. Літак розбився, а летуни вратували своє життя, вискакуючи з нього з легкопадами на плечах.

Летуни думали заїхати до Арґентини за півчверта дня. Мали вони летіти без перерви, а топлива мали їм давати інші літаки, підлітаючи до них із землі у відповідних віддаленнях.

Летуни залетіли в таку густу мраку, що зі своїх сиджень не бачили навіть кінців крил свого літака. Незадовго вони втратили контролю над машиною, і літак став опадати. Щоб ратувати хоч своє життя, вони рішилися вискочити та здатися на легкопади. Всі три осіли на землю без ушкоджень.

КОНГРЕСОВЕ СЛІДСТВО НАД КОМУНІЗМОМ.

НЮ ЙОРК. — В другий день свого переслухування в цьому місті конгресовий комітет для розслідження комунізму в Америці переслухав ряд робітничих діячів, які зложили йому свої зізнання про діяльність комуністів підчас страйків.

Головним свідком був Чарлз Вуд, комішенер замирення при федеральнім департаменті праці. Вуд сказав, що московські аґенти підюджували американських робітників до кількох страйків. За кождим разом московські аґенти виявили себе найбільше жорстокими й нелюдяними провідниками, яких свідок тільки колинебудь бачив. Вони заводили людей в ріжні клопоти й халепи, а відтак покидали, більше за них не журячися. Вони збирали часто досить поважні фонди від приватних людей і юній на такі страйки, а відтак не здавали рахунків з видатків. Вони просто заводили людей до руїни.

Коли його питали, яку раду він дає, щоби на будуче цьому запобігти, Вуд сказав, що він радив би завести федеральний закон проти комунізму, який нормував би докладно, коли й за що їх ставити на суд, як видавати з одного стейту в другий, тощо. Вуд звертав увагу, що такого закона треба, бо демократичний губернатор Ню Йорку не видає комуністів, обжалованих поза стейтом. Зараз підчас переслухання Вуда конґресмен Джан Нелсон казав, що большевики такі слабі, що вони не представляють ніякої небезпеки для Америки. Тому й зайвим було би проти них спеціяльні закони ухвалювати.

КРИВОПРИСЯЖНИК З ПРОЦЕСУ ТОМИ МУНІЯ БОЇТЬСЯ ЗА СВОЮ ШКІРУ.

НЮ ЙОРК. — Джан Мек Донелд, котрий у 1916. році складав на процесі проти робітничого юнійного провідника Томи Мунія зізнання, які його засудили за участь у бомбовім замаху підчас санфранціской „Паради Приготовання", а котрий відтак ті зізнання відкликав як замовлені поліційними агентами, приїхав сюди з Болтимор та сейчас відбув конференцію з трома адвокатами. По конференції поїхав далі в дорогу до Каліфорнії, де він має зложити нові зізнання про свої свідчення.

Соціялісти плянують великий протестаційний мітінг у справі Томи Мунія.

ВИНУЮТЬ ДЮ ПОНТА ЗА ПІДДЕРЖКУ „МОКРИХ".

На конвенції Жіночої Християнської Юнії Тверезости в Ошен Ґров, Ню Джерзи, виступали бесідники з гострими випадами проти ріжних великих корпорацій, заінтересованих у знесенню прогибіції. На першому місці згадувано міліонерів з родини Дю Понта. На конференцію явилося всього 500 делегаток.

ГОВОРИТЬ РАДІОМ З ЛІТАКА.

Капітан Люис Єнсі та його пільот Бавк літали у вівторок літаком понад Ню Йорком на висоті 4,500 стіп та говорили при помочи радія зі стаціями на землі.

ОКРАДЕНИЙ ПОСОЛ.

Недалеко Білостока в поїзді обікрав хтось японського посла при польськім уряді, Ґадзіме Матсушіма. Посол Лишився без 153 єн без чекової книжки і документів. Негайно, коли він ствердив крадіж, поїзд затримали, всіх обшукали і „майно" посла найшли в кишені громадянина з Ліди, Антонія Жмудзя.

МОРЯКИ ЗБУНТУВАЛИСЯ.

На румунськім торговельнім кораблі „Ґельда", який є майном одного голяндського підприємства, збунтувалися моряки. Командант корабля, що знаходився в дорозі до Констанци, зажадав інтервенції французького уряду. Французька поліція заарештувала моряків і відставила їх до Констанци. Там поставлено їх перед суд. Моряки заявили, що підчас 19-денної подорожі давали їм на снідання по 2 маслині (оливки), а на обід і вечеру зіпсуте мясо і сплісніли хліб.

ТАКОЖ „КООПЕРАТИВА".

Слідчі власти в Арґентині попали на слід великої спілки торговців живим товаром. Ці торговці були зорганізовані в „кооперативу" для охорони дрібних купців. На ділі ця „кооператива" займалася спроваджуванням дівчат з Европи до арґентинських домів розпусти. Спроваджували головно Жидівок з Польщі. Матеріяли для розкриття цеї спілки дало судові Жидівське Товариство для Охорони Жінок.

СИН ПРОДАВ „СТАРУ ШКІРУ".

До одного села коло Вильна зайшов купець старих річей до селянина Бартевича й спитав, чи не має він щось продати. Бартевич продав купцеви Боярському стару шкіру, якої купець не бачив і заплатив за неї 20 золотих. Та коли увійшли обидва до хати, показав селянин на свого старого батька, що лежав на печи, і сказав, нехай собі забере цю стару шкіру. Купець згодився на це, а старий зліз із печі і пішов з ним добровільно. В своїй хаті накормив Боярський старого й положив спати. Рано попросив старик, щоби його попровадити до нотаря. Там винаймив він усе своє майно Боярському на ціле його життя за дуже дешеву ціну: купець перебрав зобовязання доглядати старого до його смерти. Тепер віджив старий на своїому господарстві і дуже вдоволений з того, що його син продав його як стару шкіру.

ПЕКАРІ ДАЮТЬ ЗАКЛИК ЗА ХЛІБ.

У відповідь на ствердження федеральними урядниками факту, що ціна на хліб не впала мимо зниження цін збіжа, Американське Пекарське Товариство видало заклик до населення, щоби воно їло більше хліба. Каже Товариство, що Америка тепер їсть менше хліба, ніж вона їла перед війною.

ЖІНКА СУДДЕЮ В КРАЮ ПІВМІСЯЦЯ.

Одною з держав, що найшвидше вводить жінки в суддівництво, є новочасна Туреччина Кемаля Паші. Ось в останніх часах призначено там п-ю Бейґан Ганум суддею при торговельнім трибуналі. Доступ жінкам до суддівництва буде там у найкоротшому часі як найбільш поширений.

ВІДОЗВА ЗА ЗІРВАННЯ ВЗАЄМИН ІЗ СРСР.

АТЕ повідомляє з Парижа, що найвища Рада української еміґрації вислала святочну відозву до урядів европейських держав і до великих господарських організацій, аби зірвали взаємини та всякі торговельні трансакції з СРСР. Відозва ствержує, що кожня пригорща українського збіжа, вивоженого на закордонні базарі, поплямлена кровю українських селян, що протестують проти колективізації хліборобства. Селян масово розстрілюють або засилають на Сибір і Соловецькі острови за спротив большевицькій владі. Кожня фінансова трансакція — сказано в відозві — продовжує окупацію України большевиками та вможливлює переворотову акцію, яку веде СРСР у цивілізованих державах.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД НА УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН.

Дня 10. червня ц. р. відбулося в селі Завізю, ліського повіту, посольське віче пос. Гриця Тершаківця. По вічу відвезли посла два селяни, а саме Юрко Копчак і Михайло Маркуц, до села Терки. На вертаючих звідтам в год. 10. в ночі через село Волковня до Завізя обох цих селянських діячів напала шайка бандитів, укрита за плотом і побила їх ґрадом каміння так, що тільки чудом спаслися від смерти. Оба названі є сильно побиті, один в голову і лице, а другий в ноги і коліна. Рівнож і пара коней так сильно покалічена камінням, що на місці звалилася з ніг. Треба зазначити, що село Волковня має всього 10 проц. Поляків, однак і ця горстка під проводом управителя фільварку й ексжандарма старалась розбити вище згадане посольське віче в Завізю і чинно зневажити посла Тершаківця. Однак це Полякам не вдалося і віче прибрало величаву українську маніфестацію. І видно, що хтось підступно помстився на згаданих патріотах-селянах за те, що вони сміють закладати кооперативи і пропаґувати по селах просвітянський рух. На паденї подали команді поліції в Райськім імя одного з бандитів та до цього часу поліція ще навіть не перевела слідства. Побачимо, чи будуть викриті всі спричинники того огидного нападу.

ЗБИРАЮТЬСЯ НА НОВИЙ ДОВГИЙ ЛЕТ.

З Рузвелт Філд, Ню Йорк, вилетів у вівторок великий американський літак системи Стинсона в нову довгу безперервну дорогу. Летуни думають долетіти без висідання до столиці Арґентини Буенос Айрес. Думають, що на дорогу треба їм буде півпяти доби.

ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ.

У Будапешті радить XI. міжнародний конгрес ворогів законів, звернених проти продажі алькоголю. Є там 100 делегатів із 12 держав. Не всі вони алькоголіки, а деякі навіть „абстиненти". Останній приклад насильної прогибіції в Америці є на конгресі сильним арґументом шкідливих наслідків боротьби з алькоголізмом такими засобами.

ЗАБОРОНА ЗМІНЮВАТИ НАЗВИ МІСЦЕВОСТЕЙ В СРСР.

Президія ВЦВК-у видала розпорядок, що забороняє змінювати назви місцевостей у СРСР. з політичних причин. Відколи Троцький, Раковський, Зіновев, як провідники опозиції, попали в неласку, богато міст і осель відповідно до зміненого політичного положення постановили змінити назви. Троцк, Троцкое, Раковек і т. і. Це спричинило чимало непорозумінь у почтовій переписці.

ЗА ОГРАБЛЕННЯ ПОЧТОВОГО АМБУЛЯНСУ.

У тарнівськім окружнім суді закінчилася розправа проти 24-літнього студента львівської політехніки, Чеслава Марії Константина Старосольського, сина вищого урядовця краківського воєвідства — за те, що разом із 27-літнім Беделком, залізничником, ограбив із почтового амбулянсу в Розвадові 105,355 зол. Старосольський вдав контрольора залізничних автоматів, увійшов до почтового амбулянсу поїзду Дембиця-Розвадів, сказав почтовцеві Букалі, що автомат зіпсований, тому підчас їзди до Дембиці прийде направити автомат. І дійсно ввійшов і впустив до вагону Беделка, що досі їхав в останнім возі перед амбулянсом. Оба викинули Букалу з поїзду підчас руху на залізничні шлях. Опісля оба розпороли мішки, забрали 105,355 зол. і вскочили перед стацією Кохановок. Оба грабіжники втекли до Познаня, де жили під іменами гр. Вацлава Потоцького і Здзіслава Стажевського та тратили гроші по дансинґах. Поліція арештувала обох, та при них найшли вже лиш около 60 тисяч зол. Поставлені перед суд у Тарнові, оба признаилися до вини. Старосольський відповідав теж за ріжні готелеві крадежі й торговельні обманства. Суд присяглі скваліфікували ограблення амбулянсу не як грабіж, а як крадіж при обтяжуючих обставинах і признали Старосольського винуватим інших злочинів. Трибунал засудив Старосольського (із узгляднення оречення психіятрів) на 6 літ загостреної тюрми, а Беделка за участь у нападі на амбулянс на 2 роки тюрми.

МЕК ДОНЕЛД ПІСЛАВ ПАНЦИРНИКИ В ЄГИПЕТ

В ПАЛАТІ ПОСЛІВ ЗАЯВИВ, ЩО ВОЄННІ СУДНА ПІСЛАНО ДЛЯ ЗАХИСТУ ЕВРОПЕЙЦІВ.

ЛОНДОН (Англія). — Англійське правительство післало до Єгипту два великі панцирники для охорони Европейців. Панцирники направляються до міста Александрії, де відбулися більші заворушення та напади на Европейців. Єгипетське правительство та націоналістичні вожди одержали від Англії попередження, що за насильства над Европейцями мають відповідати вони самі.

В палаті послів Мек Донелд заявив, що воєнні судна післано виключно для охорони життя й майна Европейців. Його заяву стрінуто з повним признанням усіх послів.

ЗАВОРУШЕННЯ В ШАНҐАЮ.

ШАНҐАЙ (Китай). — В наслідок комуністичних заворушень у місті оголошено воєнний стан та заведено воєнно-полеві суди. Натовпи комуністів старалися врядити демонстрацію проти уряду Кай Шека, обвинувачуючи його за ведення горожанської війни, яка руйнує країну. Вони обкидали камінням трамваї та приватні европейські автомобілі. Сильні відділи поліції розігнали демонстрантів, а уряд проголосив у місті воєнний стан.

З фронту доходять потішаючі для націоналістів відомости. Війська Кай Шека систематично просуваються на північ, звільнюючи все більшу територію від повстанців.

НИЩАТЬ КУРДІВ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — В районі гори Арарат турецькі війська цілковито знищили 200 сіл. 3,000 трупів убитих Курдів у цейланській долині вже поховано. Окремі курдські відділи стараються дістатись до Персії через турецький кордон. В одному випадкови Курдів-утікачів до Персії не пустили російські червоні пограничні війська.

Повстанців бомбардують кілька турецьких військових літаків. Курдам пощастило збити один літак. Летун був убитий, а повстанці знущалися над його тілом, виколовши йому очі. Курдів підтримують також Вірмени.

Турецький Червоний Хрест організує допомогову акцію для 10,000 жінок та дітей, які лишилися по вбитих повстанцях та Турках. Власти признають, що це повстання було надзвичайно поважне. Велося воно не лише для визволення Курдів зпід турецького панування, але взагалі як рух проти реформ Кемаля Паші. Тому Курдів підтримували фанатики Турки та ріжні втікачі від режиму Кемаля.

НЕМА СПОКОЮ.

КАЛЬКУТА (Індія).—В північному Бенгалю ще не прийшло до заспокоєння й продовжується боротьба між Індусами та магомеданами. Губернатор уживає заходів, щоби нарешті привернути там порядок і заспокоїти міжусобицю серед місцевих племен.

Дотепер зареґістровано 15 убитих і кілька десятків поранених тубильців. Губернатор Джексон сподівається в скорому часі привернути порядок у цій провінції.

ЩЕ ОДИН КОМУНІСТ УТІК.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Австрійська поліція шукає бувшого радянського відповідального урядовця торговельної місії в Австрії, комуніста Самойлова. Радянська влада просить поліцію арештувати його за спроневірення 40,000 долярів державних грошей.

Та тут ні в кого нема сумніву, що Самойлов утік з місії, бо не хотів вертатися до Москви, куди його викликав уряд. Він очевидно приєднається до тих численних утікачів, комуністів, які тепер відмовляються вертатись до Москви, а залишаються на еміґрації збігцями.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА ЗА БРІЯНА.

ПРАГА (Чехословаччина). — Уряд повідомив французьке міністерство справ закордонних, що Чехословаччина цілковито приєднується до пропозиції міністра Бріяна в справі утворення федерації Европи.

ГІНДЕНБУРҐ ПЕРЕМІГ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Трицять годин після того, як у пресі був оголошений лист президента Гінденбурґа, що він обмине при своїй поїздці до Райнщини пруські міста ізза заборони „Штальгельмови" брати участь у походах, ця справа вже залагоджена. Пруський міністер справ внутрішніх приняв у себе делеґацію від „Штальгельму", якій заявив, що він дозволить їм брати участь у привитанню президента, якщо вони не будуть робити воєнних маневрів.

Представники „Штальгельму" на це погодилися й тепер треба сподіватися знесення заборони паради націоналістам-ветеранам Великої Війни, а таму Гінденбурґ відвідає також і міста Прусії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи", Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАЙВЕ СТВЕРДЖЕННЯ ВІДОМИХ ФАКТІВ.

Так треба назвати се ціле конґресове слідство над комунізмом в Америці, о яке постарався нюйорський конґресмен Фиш, а яке буде коштувати край яких 50,000 долярів. Як згори сказав другий нюйорський конґресмен, Ля Ґардія, комітет пороху не відкриє, ні одного невідомого факту не виявить, нічого невідомого не скаже. Комітет уже розслідджує комунізм кільканайцять днів та не найшов ще ні одного невідомого факту. Як довго він радив у Вашинґтоні, ніхто на нього не звертав уваги. Тому він відай і переїхав у Ню Йорк, щоби про нього заговорили ґазети, яких в Ню Йорку богато, а котрі літом переживають звичайний „огірковий сезон" та посуху на новинки.

І ось комітет для розслідження комунізму розсліджує. Кличе свідків, випитує, слухає відповідей, записує, брови зі здивовання підносить, головами з дива похитує: Та що він викриває? Викриває річи, давно всім відомі. Річи, за котрі вже й воробці на нюйорських дахах цвірінкають. Річи такі відомі, як те, що по неділи наступає понеділок.

Хто в Ню Йорку чи деинде в Америці не знає, що комуністичні аґенти хотілиби розвести широку аґітацію серед шкільної молодежи? Сеж така проста й звичайна річ. Коли вони думають щонебудь про будучність своєї партії, то мусять старатися дістати на свій бік молодіж. І хто не знає тих способів, яких вони вживають? Хто не знає, що вони пишуть горячі, а брехливі відозви, що вони нападають на ріжні науки, подавані в школі, головно науку горожанства й історії? Хто не знає, що вони вкрадаються до школи перед наукою, розкидають там летючки та думають, що вони геройства доказали, коли бачать, як шкільний заряд іритується за засмічення саль?

Хто не знає, що аґенти мають фонди та що сі фонди певно не зібрані в Америці, де населення все проти комунізму? Чи треба аж пророка, аби догадатися, звідки сі фонди беруться?

І чи треба аж кликати суперінтендентів, директорів, принципалів шкіл, щоби дізнатися кождому відомі факти, що всі комуністичні заходи, підперті грубими гадючими фондами, не навертають нікого? Що вони можуть тільки побаламутити пару школярів та зробити з них фанатиків, неприступних для ніякого розумового арґументу?

Справді, коли читати сі „відкриття" приходять на память слова конґресмена Ля Ґардії: Пощо видавати сі тисячі на таке пусте слідство? Чи не краще видати їх на допомогу для безробітних?

Лев Ясінчук.

ГАЛИЦЬКІ ОБРАЗКИ.

II.

І, чиж може бути інакше в краю, де поневіряється національні святощі, де обдирається народ з найпримітивніщого права, де ставиться вирафіновані перешкоди найменшому обявові національних змагань, де кпиться з украінської мови, де ввесь український рух оцінюється як чужу інтриґу! Ось рядок найновіщих фактів.

На похорон визначного громадського діяча у Словіті (Перемишлянщина) убрав Дмитро Вакута „сокільську" шапку. За це ставав перед судом і дістав **сім діб** арешту. — Василь Шабан з Бережниці (пов. Стрий) обжалований за приналежність до УВО., засуджений на днях на **чотири роки** вязниці. — В Підволочиськах переводжено 10. червня асентирунок. Українці вживали української мови. На це обурився військовий лікар і звертається до студента Українця з „культурним" приказом: не вживати **хінської** мови. Коли студент станув в обороні мови, тоді лікар завирокував: то мова дзіка і недозвольона при польській армії, а за впертість кажу вас зараз арештувати. — В Пісочній (жидачівського повіту) стоїть могила, що її висипали „Тим, що лягли за волю". Перед Зеленими Святами молодь упорядкувала могилу й прибрала синьо-жовтими хоругвками. Коли це побачив комендант поліції, приказував то голові Читальні, то війтові здіймити ті хоругвки. А коли кожний з них відказався, тоді сам комендант поломив усі хоругвки, а найбільшу забрав на поліцію. На вістку про це зійшлося трохи не ціле село, позавішувало наново хоругвки, священик відправив панахиду, а громадянство відспівало повними грудьми „вічную память", — героям добру, а жбірам:... по заслузі. — В Судобичі (дубенського повіту) йшли місцеві хлопці в українських національних убраннях до церкви. Стрінув їх по дорозі місцевий поліцай, вилаяв їх за те убрання, забрав на поліцію, перетримав там, а відтак пустив. — Здавали учні гімназії „Рідної Школи" в Яворові матуру. Як звичайно — розходячися в світ, учні роблять спільну фотоґрафію. Так зробили й яворівські учні. Але ту фотоґрафію прикрасили алегоричним малюнком. На боці образу був вимальований скований Прометей, якому орел довбе ребра. Поліція уважала, що це натяк на наші славні відносини і давай образ конфіскувати... Та це все дрібниці проти того, що тепер скажу.

В Магдалівці (скалатського повіту) стояла ще від 1920 р. могила хорунжого українських військ, що погиб у бою з большевиками. Цього року направили місцеві селяне могилу, обцементували її та на місце деревляного хреста поставили залізний з написом „Борцеві за волю". Дня 8. червня мало відбутися посвячення хреста. Але вже 7-го червня прийшли поліцаї, знищили цементове обмурування джаґанами, а хрест забрали на постерунок до Колодіївки. Тому, що могили вже не було, заповіджено панахиду в церкві. Одначе на той самий день прийшли **три** постерунки поліції, змобілізовано „стшельца" з крісами, а зі Скалату прибуло трох офіцирів. Поліція ходила по хатах і грозила кожному, що його заарештують, коли відважиться йти на панахиду. Парохові наказали, щоби перестеріг людей, що колиб хто відважився вийти з церкви на цвинтар, то „стшелец" ужиє зброї. Крім того старосто в Скалаті покарало трох господарів карою по сім діб арешту, або 50 золотих гривни за **безправне поправлення могили...**

В Полівцях (чортківського повіту) відбувалася польська парада, якою проводив урядник чортківського староства, Ґомулкевич. Недалеко від площі, на якій відбувалася парада, стоїть українська читальня, в якій мали відбутися загальні збори місцевої Кооперативи. Кількох членів Кооперативи, що прийшли наперед упорядкувати салю на збори, затягнули пісню „Ой, у лузі червона калина". Але заледви дійшли до місця „а ми вашу славну Україну", як до салі впали „стшельци" з шаблями й крісами, а Ґомулкевич з револьвером і вимахуючи ним кричав: „коли хочете України — йдіть за Збруч". Двох „небезпечних" співаків приказав поліції зараз приарештувати, а інших тягано опісля. На кінець старосто в Чорткові покарало шістьох сімдневним арештом.

Та — яких би переслідувань не вжито — духа народу, того „вічного революціонера" — ніхто не вбє. Щораз підготовлюються до твердого життя нові, свіжі кадри. Від часу до часу бачиться наочно цю правду. Між іншим і цеї неділі (29. червня ц. р.) в самому Львові зауважувалося орґанізоване життя в ріжних кінцях. В народніх школах „Рідної Школи" ім. кор. Данила та в школі ім. князя Льва посвячувано на закінчення шкільного року шкільний прапор. Шкільні подвіря пестрилися від прегарних народніх одягів у дітей, а смілі, бадьорі виступи дітей стискали серця батьків. Того самого дня пописувалися на українському городі сокільські дружини, а браві пластуни — „Чорноморці" відбули посвячення моторівки (моторового судна), яку вже забрали на Дністер, на т. зв. водний пластовий табор. Що за піднесла була хвиля, коли ціле молоде військо стояло у своїх віддiлах „на позір" у часі, коли музика грала національний гимн. Бачилося, що той молодечий мур цеглою розтріскає голову кожному, хтоб непокликаний відважився протягнути руку по українську землю. Але й тут не обійшлося без доскулювань. Коли Пластуни хотіли підтягнути синьо-жовтий прапор на приготований високий машт, вмішалася поліція і не допустила до такого нарушення „польського стану посідання".

Та ми певні, що це нашої молоді не зломить, бо вона вихована сповняти слова Франка:

„Що за нами, хай на віки
Вкриє попіл життевий!
Або смерть, або побіда! —
Се наш оклик боєвий!"

1. липня 1930.

ФЕДЕРАЦІЯ ЕВРОПИ.

Народня приказка говорить, що „добрими ділами дорога в пекло вимощена". Здається, ми тепер є свідками таких „добрих діл", які тепер куються на світовому терені міжнародних взаємовідносин. Ріжні політики говорять багато про мир і мирне співжиття всіх держав, а міжтим за лаштунками кабінетів тих політиків утворюються нові міжнародні договори, які забезпечують сучасним геґемонам світа дальше панування та більше закріплення сучасного безправства, яке доконано над переможеними державами та народами Европи.

Переможені держави та народи, а також ті, котрі вважають, що не досить одержали заплати за свою участь по стороні переможців, як наприклад Італія, шукають у свою чергу собі спільників серед незадоволених наслідками Великої Війни, щоби домагатися ліпшого й „більш справедливого" поділу здобичі. Звичайно, в центрі всіх, котрі бажають зберігти найдовше сучасний поділ здобутків Великої Війни, стоїть Франція. Вона зі своїми прибічниками, державами малої антанти, за всяку ціну старається закріпити як найдовше ту страшну несправедливість, яку доконав Версальський мир та всі инші мирові договори й міжнародні постанови, зобовязання й т. д., які були побудовані на підставі Версальського мира.

Покищо лише одній Німеччині пощастило полекшити собі тяжкі пута, які наложив на неї Версальський мир і майже паралiжувати його чинність у біжучому життю держави. Та лишається ще багато инших держав, яких найжитевіші права подоптано иншими договорами, котрі повстали як наслідок Версальського договору, а це: Австрія, Угорщина, Болгарія, Туреччина, а також багато ріжних покищо недержавних народностей, які віддано на поталу переможцям, або їх васалям. Серед цих, тепер ще недержавних народів, на чолі стоїть звичайно український нарід, долею якого на західних землях розпорядилися переможці безправно в березні 1923 року, віддавши його на поталу Польщі.

Франція тепер усіма способами старається закріпити за собою те, що їй дісталося в наслідок Версальського мира. З нього й випливають всякі її мирні договори, всілякі нові „Ліґи, обєднання, умови" й т. п., які, про людське око, стараються розмежувати інтереси народів по принципу права й справедливости. Та цьому можуть вірити лише дурні, або політичні немовлята, що може бути розмежування інтересів всіх народів на принципі права й справедливости, коли в основі такого розмежування буде лежати Версальський мировий договір та взагалі всі инші воєнні договори й „уґоди" та міжнародні постанови, які побудовано на принципі перемоги грубої фізичної сили держав антанти.

Тому кожда спроба Франції, чи то инших „миротворців", неодмінно натикається на необхідність перегляду всіх договорів, які повстали в наслідок світової війни та необхідність ліквідувати все те, що здобули собі держави переможці, чи їх прибічники та васалі. Отже й пропозиція Бріяна про утворення федерації Европи стрінула достойну критику зі сторони Німеччини та инших держав, які не пожинають плодів світової війни, а навпаки, дорого за неї платять. До речі пригадати, що вперше цю ідею висунули Німці, але Бріян перехопив її й поспішив зробити конкретні предложення, щоби вести перед у справі порозумінь та тіснішого союзу держав Европи. Це так про людське око, а поправді, щоби, борони Боже, не допустити до згублення Францією свого провідного становища в Европі, а ще гірше: до анулювання Версальського мира. Та перехоплення ініціятиви Бріяном мало що помогло йому й ми бачимо, що не лише такі держави як Німеччина й Угорщина, значить держави переможені, але й такі, як Італія — держава переможниця, ясно поставили, що федерація Европи бажана й можлива, але лише при умові певної ревізії всіх наслідків Великої Війни.

Та ці держави мають на оці інтереси державних народів, але вони обходять мовчанкою справу недержавних народів, яких проти їх волі закріпостили в неволю васалам держав антанти. Цією силою нехтувати не можна, бо скількість недержавних народів далеко переростає не одну з тих держав, які тепер прислужуються Франції й тримаються нею на короткому ланцюжку, як дворські пси, які мають гавкати на сусідніх та дальших ворогів Франції. Національний рух серед усіх народів тепер почав свою епоху відродження, розвитку та скріплення. Він зрештою зростає в таку силу, коли вже його не приборкаєш ні версальськими мирами, ні березнівськими постановами ріжних рад амбасадорів, ні федераціями Европи, ні ріжними мировими договорами. Пробудження народів навіть у некультурних і нецивілізованих країнах світу до національного життя й боротьба їх за своє визволення є ознакою того, що націоналістичний рух захоплює всю земську кулю, а европейські недержавні народи мають вести перед у цей боротьбі. Серед таких народів в Европі тепер найчисленніший є український нарід, а тому на нього припадає роля бути авангардом серед инших народів, які борються за своє національно-державне визволення. Знаючи це й розуміючи своє післанництво, Українці повинні ще більше скріпити свої лави й повести активнішу боротьбу зі своїми гнобителями.

У відповідь на Бріянівську федерацію Европи з лав українського націоналізму та з лав націоналізму всіх народів, які борються за своє національно-державне визволення, повинен залунати **клич, що потрібна федерація Европи, але не держав переможців та переможених і не держав імперіялістичних, а національних держав, держав вільних і свобідних народів, котрі порядкують самі на своїх власних землях,** а не ріжні умандатовані, чи „повноправні" грабіжники й гнобителі. Перед українським націоналізмом стоїть також завдання обєднатися з иншими націоналістичними осередками тих народів, котрі борються за визволення з рабства сучасних держав переможців та їх васалів і прислужників. Мусимо повести пропаґанду серед щирих і чесних сторонників федерації Европи (а таких, хоч небагато, можна знайти), **що федерація можлива лише тоді, коли на руїнах сучасної Европи повстануть національні держави, коли кожен нарід буде своєю державою обіймати свої національно-етноґрафічні терени.** А до того часу всі розмови про федерацію Европи будуть лише огидним ошуканством переможців та імперіялістів, які всіма способами стараються закріпити своє панування над пригнобленими народами.

В. Свербивус.

ПЕРШІ УКРАЇНЦІ В АМЕРИЦІ.

(Оповіданне).

(6)

Мороз, неначе здивований сим питанням, відповів:

— Котру парцелю? Хто вам казав, що я вибираюся до Америки? Я сюди прийшов, бо моя жінка була цікава, як там є в тій Америці, і мене випхала сюди. Тай, Котлярук правду каже, що там добре буде хіба такому, що має старших синів. Можна би взяти на свій кошт яких зарібників, але їх треба що лиш знайти. На добавок, як будемо наші ґрунта випродувати на галай-балай, то впаде ціна і ми за них малощо возьмемо.

— Я ще з жінкою про се не балакав — додав Климчак. — Може вона мені до очий скочить, як згадаю Америку?

— Колиж я буду знати? — жид спитав.

— Як рішимося, і як знайдемо добрих купців на наші маєтки — відповів Мороз.

— А як до тої пори я продам ґрунта і продам корабельні карти?

— Хто зна, чи для нас не було би й ліпше так? Аби гроші, то й корабельна карта буде. Також Америка ще не вся розпродана. Купуючи у вас, купуємо кота в мішку. Як прийдемо на місце, то будемо мати до вибору.

— Будете їздити по цілій Америці і шукати місця? — жид спитав зїдливо. — І приїхавши до Америки, купите, як ви кажете, кота в мішку, бо від якогось аґента.

Жидови аж горло висохло, так переконував, але люди, для котрих еміґрація до Америки була цілковитою новиною, були обережні і затялися. Сказали йому, щоби прийшов аж за тиждень. Коли жид відійшов, Котлярук промовив:

— Того, щоби жид обшахрував нас, нам не треба боятися. Я пішов був з ним до американського консуля у Відни. Коли жид показав йому при мені свої мапи і контракт, консуль сказав, що вони правдиві. Хіба може лищ ціна зависока, але консуль, котрий сих ґрунтів не бачив, не годен сказати, чи вони варті по два доляри за морґ. Лиш на корабельні карти не даймося йому зловити, бо нам треба не до Ню Йорку, а до Ню Орлеану. Я маю адресу фірми, котра курсує між Ґамбурґом і Ню-Орлеаном. Хто рішиться їхати нехай лиш купить ґрунт, кажучи жидови, що корабельну карту купить аж тоді, коли тут вже цілком випродасться. Маючи контракт в кишени, жид і його корабельні карти вже нам будуть непотрібні.

Пройшли два тижні. Котлярук і Магда Решетаря побралися. Решетар продав свій ґрунт і свою хату, але вимовив собі право мешкати в проданій хаті ще до трох місяців. Людям казав, що переноситься до Перемишля, де шевство ліпше поплачує і де його діти можуть знайти якісь зарібки. Мороз і Климчак стали випродувати свої ґрунта, потроху, по пару морґів. Робили се також Микола Баґрій і Василь Олійник. Здивованим людям казали, що загадали купити на спілку і розпарцелювати між себе якийсь невеличкий панський маєток на Поділлю. Правда вийшла на верх аж тоді, коли вони вже попродали свої хати і в руках мали пашпорт до Америки.

*

Вітрильний корабель привіз до Ню Орлеану над рікою Місісіпі вісім українських родин: Стефана Мороза з жінкою, Івана Климчака з жінкою, Петра Котлярука з жінкою, Пилипа Решетаря з жінкою, одною донькою і трома синами, Миколу Баґрія з двома синами і двома доньками, Василя Олійника з трома синами, Івана Хомишина з жінкою і Данила Кучмая з жінкою. Олійник і Баґрій були шевцями, Кучмай столярем, Хомишин стельмахом. Кучмая з жінкою взяв на свій кошт Мороз, Хомишина з жінкою Климчак. Обі пари зобовязалися ті кошти відробити, помагаючи при будові домів і при корчованню ліса. Разом було 27 осіб. Як би не те, що в сім товаристві був Котлярук, ціле товариство було би хіба сіло на березі Місісіпі і плакало. Всі знали тільки українську мову, трохи польську. На щастє Котлярук знав мову німецьку, а на Німців мож було попасти в кождій більшій американській місцевости. Недалеко місця, де причалив корабель, якийсь Німець мав гостинницю. Котлярук пішов туди з Морозом і Климчаком. Решетар лишився покищо з жінкою і дітьми на березі Місісіпі. Три наші іміґранти сіли при окремім столі і Котлярук став роззиратися та наслухувати. Зараз при сусіднім столі якісь два панки балакали по німецьки. Котлярук поклонився їм і промовив:

— Вибачайте, панове, що напастую вас. Чи ви давно в Америці?

Один з тих панків усміхнувся і каже:

— Ви мабуть хотіли спитати, чи я знаю Америку. Чи не так? Ви, бачу, що лиш приїхали з Европи. Кождий такий, не знаючи, куди обернутися, зачіпає нашого брата питанням чи він давно в Америці. Аж потому показується, що йому потрібний, бувалець. Чи не так? — Таки так, — відповів Котлярук. — Ми тут в Америці маємо наші посілости, але не знаємо, як їх знайти.

— Може й не виплатиться шукати? Ви мабуть, будучи ще у старім краю, купили від якогось аґента кота в мішку.

Котлярук витягнув свій контракт і свою мапку, та подав їх Німцеви. Сей прочитав, подумав і каже:

— Я сі сторони знаю. То ще далека дорога відси. Рікою аж до Мемфісу, відтам лісами аж на місце.

— Знаєте, яка там земля? — Котлярук спитав.

— Там є ріжна земля. Сама земля в тих сторонах скрізь добра. Та не добра вода на тій земли. То низький край. В дощевий час, себто в зимі, всі ті ліси залляті водою. Як де. Тут лише по кістки, там на сяжень і два. Як в літі дощівка зійде, або висохне, земля дуже добра, буйна. Ліпшої не знайдеш у цілій Америці. Не скажу, що скрізь так є в тих сторонах. Бувають простори висші, цілий рік сухі. Всеж таки ті сторони дуже нездорові для таких, що свіжо приїхали зі старого краю. До розпуки доводять їх москіти. Ще гірша є зимна пропасниця. Люди хорують, марніють, до роботи не спосібні, передчасно вмирають. До таких сторін привикає що лиш друге-трете покоління. Але й воно хиряве.

(Дальше буде).

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА зложених в квітні, травні і червні 1930 р.

Бостон, Масс. Члени Тов. Дружина Князя Данила, від. 238 У. Н. С., зложили: Данило Сілінський $9.00, Теодор Вульчак $5.00; по $1 Микола Довганюк, Стефан Ярош і Йосиф Панас. Разом $17.00

Бетлегем, Па. Члени Бр. св. Димитрія, від. 288 У. Н. С., зложили: Т. Данилюк $2.00, Михайло Мушастий $1.00. Разом 3.00

Нортумберленд, Па. Члени Бр. св. Михаїла, від. 357 У. Н. С., зложили: Теодор Фостик $5.00; по $1.00: Гнат Твердий і Андрій [illegible]ний. Разом 7.00

Бріджпорт, Па. Члени Бр. св. Петра і Павла, від. 383 У. Н. С., на своїм квартальнім мітінгу, який відбувся 13 квітня 1930, одноголосно ухвалили справу Сиротинця поперти і кождий член обовязаний зложити жертву. Зложили слідуючі члени: Михайло Іваницький $1.00; по 50 цнт.: Михайло Влох, Мих. Чарнецький, Іван Грудзінський, Гнат Шибаль, Іван Довгань, Олекса Мельничук, Панько Бичек, Федор Климюк, Йосиф Муц, Гнат Бурий, Мих. Козак, Мих. Вовк, Ів. Клюс, Йосиф Бабій, Кіндрат Білик, Прокіп Вовк. Разом 9.00

Ню Йорк, Н. Й. Комітет Відділів У. Н. С. в Ню Йорку устроїв фестин 19 серпня 1928, на Новій Україні, Н. Дж., з якого дохід був призначений на Сиротинець-Захист. Чистий дохід був $75.00, яку то суму доручили до каси М. Ямка предс., М. Близнак скарбник і Д. Чайка секр. Разом .. 75.00

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЄ ЖЕРТВ:

Прихід за три місяці	$ 111.00
Перенесено з березня	47,317.96
З днем 30 червня 1930 остає	$47,428.96

М. Мурашко, гол. предс.
В. Левчик, гол. касієр.
Р. Слободян, гол. фін. секр.

З українського життя в Америці.

БОСТОН, МАСС.

Участь Українців у ювилею Стейту.

Сього року обходить стейт Месечузетс 300-літний ювилей свого існовання, бо сього року минає 300 літ, як Джан Вінтроп привіз з Англії чартер кольонії, з котрої розвинувся стейт.

До відсвяткування ювилею стягнено всі народности, які тільки колинебудь жили в стейті. Є тут: Вірмени, Французи, Греки, Італійці, Сирійці, Шведи, Литовці, Москалі, є й інші. Є й Українці. Для української програми зложено комітет, у котрий входять: о. Й. Желехівський, гр. Г. Костецький, гр. К. Яворівський і п. М. Гримаківна.

Програма свята дуже величава та ріжноманітна. Розложена вона на кілька ріжних парад, що відбуваються в ріжні дні, часто одні від других відложені тижнями.

Українська група постаралася на сі свята національні строї, чудові вишивки, та виступає з танцями й співами. Як кожда група, так і Українці подають до ювилейної книжки історії свого народа.

Кожда група має кромі сього один день, специяльно призначений для себе й своєї програми. Український день призначений на 23. липня. Вся програма на святі в той день буде українська. Складатися буде: з хорового співу, який зорганізував хор при українській православній церкві, зложений з поверх 60 співаків; з танків школи українського балетмайстра Василя Авраменка; гри на бандурі українського бандуриста Василя Ємця; орхестри гр. Теодора Томковича та з живого образу укладу Василя Авраменка, що представляє, як козаки пишуть лист турецькому султанови. Український вечер закінчить ряд національних свят. На ньому певно буде богато чужої публики, і певно наспіє теж богато Українців з околиці близької й далекої. Вечір відбудеться в Симфоні Гол, яка може помістити кілька тисяч людий. Білети, котрі звичайно в тій салі коштують по кілька долярів, у свята ріжних національностий, а тимсамим і в український вечір, будуть тільки по 25 та 50 цнт.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Протестаційне віче.

В неділю, дня 13. липня, відбулося в Українськім Народнім Домі в Ню Йорку українське протестаційне віче проти нових жорстоких присудів, виданих польськими судами на українських землях.

Віче почалося коло пів до другої. Проводив ним Н. Новак, а секретарювали В. Дроботій та Е. Луців.

Ттворив його предсідатель короткою програмою, показуючи на ціль віча. Скликали це віче два відділи УВО з Асторії й Ню Йорку. Приводом до нього був новий суд проти Українців. У Львові польський суд виставив шибеницю, щоби повісити Українця, Романа Біду, а рівночасно готовить многолітну тюрму для інших молодих Українців. Віче скликано на першу вістку про сей дикий присуд. Коли на ньому не зявилося більше як пару соток людей, то можна сподіватися, що скоро відбудуться другі віча, щоби піднести такий самий протест. Віче буде коротке, щоби не перешкаджати протестаційному вічу, яке має бути устроєне сього пополудня на пікніку бруклинських національних товариств.

Першим бесідником був редактор „Свободи" Омелян Ревюк. Розповівши про преріжні заходи Польщі спольщити український нарід, бесідник представив тло, на котрому скоївся вибух бомби на „таргах всходніх" у Львові минувшої осени. Хоч вибух нікого не вбив, хоча він самий собою не міг потягнути упадку Польщі, польський уряд кинувся на Українців з лютою жаждою пімсти. Причин жорстокого поступовання польської поліції з увязненими Українцями, лютого цькування обжалованих судом, прокуратором, польською пресою й цілим польським громадянством треба шукати в почуттю польського страху перед зростаючою українською силою. Сю силу чують Поляки в новому типі Українця, якого вони бачать перед собою. Се не давний Українець, байдужний до національних справ, але новий Українець, що цікавиться народним життєм, і за нього готов іти на всі пожертвовання з такою самопосвятою, що се навіть катам імпонувати мусить. Се не давний Українець, розбитий на партійки, що з собою жеруться, що себе взаїмно більше ненавидять, як своїх ворогів, що у взаїмному пожиранню бачать ціль свого існовання. Се новий Українець, для котрого маловажні партійні ріжниці чи спори, а важний передовсім практичний вислід роботи коло скріплення української сили, що має заступитися за свій нарід. Се не Українець балакун, а Українець діяч. Се не програмовець, що ціле життя тільки й робить, що стережеться, аби не зійти з раз обраної лінії, а се людина, що приноровлює своє поступовання до постійно зміняючихся умов. Се не давний Українець-боягуз, що боїться невдач, що не приступає до ніякого руху зі страху, що він може не вдатися, що по всякій невдачі шукає, на кого би то скинути вину за невдачу, а се новий, сильний Українець, що знає, що в усякому підприняттю є можливости невдачі, та що успіх приходить тільки тому, хто вміє вистояти в боротьбі через довгий ряд невдач, аж поки його заходи не вдадуться. Отсю нову силу чують перед собою Поляки, і тому вони ще раз пробують лютою розправою зломити сього духа. Та їх заходи будуть марні. Чим лютіщі вони будуть, тим більше затвердне українська постанова й українське завзяття. Польські тюрми й шибениці Українців не застрашують. Жертви нікого від боротьби не відтягають. Кожда жертва притягає до боротьби нових людий. Кождий дикий присуд компромітує перед світом не засуджених, а тих, що судили. Боротьба через такі присуди не здержується. Вона буде йти далі, з певними удачами й невдачами, поки вона не дібється того, чого кожний народ добивається: стати хазяїном на своїй землі.

Другим бесідником був громадянин В. Кедровський. Він говорив про значіння революційної боротьби для визволення народів та про значіння УВО для визвольної боротьби українського народу. Засуд на смерть Романа Біди є доказом того, що Поляки знають значіння й вагу УВО. Вони знають, що в цій організації витворюється все сильнійша провідна революційна сила, яка у відповідний час стане на проводі нового зриву українського народу до боротьби за свою державність. Тому такий жорстокий присуд ляцького суду, бо судді знають, яку силу в собі ховає революційний, ідейний рух взагалі, а УВО зокрема. Тепер на українських землях під Польщею, та й під Московщиною вростає й скріплюється нова сила українського народу, якої йому бракувало перед революціями австрійською та російською, сила, яка вже бореться не за ті, чи инші реформи та полекшення для українського народу в межах чужих держав, а сила, яка бореться за суверенну українську державу.

Є люди, які називають себе революціонерами й борцями, але властиво вони бояться боротьби, вони жахаються тих жертв, яких боротьба вимагає. Тут в Америці є люди й часописи, які виступають проти УВО за ріжні невдачі, що бувають в його діяльности. Є люди, які плачуть над пролитою катами кровю кількох членів УВО, забуваючи те, що жадний нарід й жадна держава не здобули собі волі, не проливши моря крови. Та що значить та кров, яку члени УВО несуть добровільно в в офіру за свою ідею, в порівнанню з тою кровю, яку український нарід пролив за інтереси Росії та Австрії, а тепер мусітиме проливати за інтереси Польщі, коли не визволиться зпід її окупації.

Бесідник говорить, що нема чого жахатися невдач, бо взагалі революційна боротьба й в инших народів повна ріжних невдач, але на невдачах вчаться молоді революціонери й з кождим разом удосконалюють свою працю. Наші українські страхополохи, хруні та инші безхребетні „революціонери" нехтують значінням УВО. Та Поляки добре розуміють його, а тому вони так жорстоко розправляються з членами УВО. Поляки знають, що революційна організація Пілсудського та її члени стали тими, котрі здобули й зорганізували польську державу, а тому вони знають, ліпше від наших боягузів-революціонерів, що значить активна революція та організація не лише тепер, а й у майбутньому. Тому вони так лютують проти неї, тому вони так переслідують її членів, бо знають, що це росте сила, яка зрештою унеможливить їх хазяйнування на українських землях. Чим скорше УВО, при допомозі всього громадянства в краю та на еміграції, розвине свою працю так, що жаден польський жовнір, урядник, чи який инший „достойник", не буде певним, що вийшовши з хати, він до неї вернеться, чи потяг дійде до свого призначення, чи почту довезуть до місця її призначення й т. д., тим скорше прийде визволення українського народу.

Коли ми не будемо підтримувати революційної боротьби наших братів у ріднім краю, вона все одно буде там точитися, лише тоді ми станемо хрунями, зрадниками свого народу й прислужниками Польщі. До цього кличуть нашу еміграцію ріжні „критики" діяльности УВО. Це саме те, чого потребує Польща, а не український нарід. В заключенню бесідник закликав підпирати морально й матеріяльно революційну боротьбу в краю, яку веде УВО.

На предложення предсідателя віча В. Кедровський прочитав слідуючу резолюцію:

1. Ми, Українці міста Ню Йорку, зібравшись на віче 13 липня 1930 року, в галі на 217 Іст 6 вулиця, протестуємо проти ляцьких знущань над українським народом на окупованих Польщею Західних Українських Землях.

2. Протестуємо проти засуду на смерть Романа Біди та засуду до вязниці його товаришів і висловлюємо своє глибоке почуття й подяку їм як борцям за визволення українського народу з ляцької неволі.

3. Взиваємо українську еміграцію в Америці, Канаді й в инших країнах піднести свій протест в обороні засуджених українських борців та протест проти ляцького терору над українським народом.

4. Достойною відповідю зі сторони еміграції на польські знущання буде, коли ми разом зі своїми протестами прийдемо з більшою допомогою нашій революційній організації УВО, котра бореться проти польської окупації й ляцьких насильств на наших рідних землях.

5. Закликаємо все свідоме українське громадянство на еміграції урядити в своїх місцевостях відповідні масові протестаційні віча та збільшити збірку на революційний фонд для УВО, що буде гідною відповіддю на знищення ляцьких катів.

Громадянин Іля Гузар підтримує цю резолюцію й робить внесення, щоби вічевий комітет розповсюднив її та підготовив на осінь великий протестаційний здвиг. Предложення І. Гузара стрінуло повну підтримку учасників віча.

На внесок т. М. Близнака ця резолюція була принята одноголосно. Предсідатель віча оголосив, що збірка на допомогу УВО та для організації великого протестаційного віча й демонстрації в Ню Йорку, чим мусить занятися вічевий комітет, виносить 70 долярів. Більші жертви склали: Ілія Матіїв 5 дол. і Петро Свинчак 2 доляри.

Співом національного гимну та „Не пора" віче закрито. Віче відбулося в повному порядкови при піднесенім настрою учасників.

Василь Дроботій і Е. Луців,
секретарі віча.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

Жертви для читальні „Просвіта" в селі Дубні, повіт Ланцут, Галичина.

Зложили по $1.00: І. Махно, Ф. Горошко, М. Карван, Текля Ванат, Ю. Драбовський, Ю. Марушак, В. Венґринович, Л. Ланґа, І. Чаплинський, К. Мирлян, Марія Драбовська, М. Ґузік, І. Кондун, М. Коршняк, С. Гладиш, М. Мазінь, В. Тищ, В. Ломаґа, М. Сидор, С. Кривень; по $1.50: Ф. Мирлян, С. Пивцьо, Н. Ґайда; по $2.00: Марія Марушак, С. Ванат, Ю. Совік, І. Ґайда, М. Пивцьо, Гладинка Хома, Ю. Яросевич, П. Хома, П. Репко, І. Репко, Д. Репко, Марія Ванат, М. Ґоґіль, М. Ванат, О. Шенґера, Ю. Ґоґіль, П. Собашко, П. Клупчак, Д. Бурдиґа, І. Яріш, Й. Череп, Я. Кріль, П. Тиш; по $3.00: М. Шенґера, І. Вигодний, І. Репко, Ю. Череп; о. А. Улицький $3.85; по $4.00: М. Сендзік, І. Кондуб, М. Яринський; по $5.00: „Запомогове Товариство" з Савтпорт, Конн.; товариство ім. Т. Шевченка, від. 84 У. Н. Союза; А. Пивцьо, Й. Пивцьо, А. Капляр, М. Беля, Катерина Беля, С. Беля (син Михайла), Ю. Ґоґіль і М. Ванат; дрібними датками $5.50; М. Гладиш $10.00; дохід з балю в лютім 1930 р. $10.70; дохід з балю в 1929. р. $57.91.

Разом	$222.46
В році 1927 на сю саму ціль зібрано	182.50
Разом	$404.96

Михайло Беля,
справоздавець.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ.

Міластівий Ґаспадін Редактар!

Я работаю на фабріке в месте с чітателямі Вашей газети „Свабада". Каґда я плохо панемаю, что в ней напісано, то ані висмеівают меня і називают меня неґраматним. Да і неудівітельно, что я не панімаю Вашего язика, ібо я уроженец Пензенскай ґубернії, чістакровний Русскій і ліш теперь судьба меня забросіла к вашим чітателям.

Недавно одін с Ваших чітателей пріньос мне ґазету „Правда", которая печатается в Філаделфії й гріт мне: „На, Маскалю, чітай сваю ґазету". Я абрадавался, увідев, что ето ґаезта „для русскава народа". Но скоро чуть не заплакал от стида і болі, что вапервих я очень слаба панімаю етот „русскій язик", вавтарих он в етой ґазете так іскаверкан, что больно мне стало і за себя, і за свой язик родной і за чітателей ґазети.

Вот, напрімер, ліш после таво, как мне обяснілі ваші чітателі, я понял, что „Головнії Урядники" ето не наці довоенние деревенскіе поліцейскіе с какіміто асобими ґалавамі, а члени ґлавнаґо правлєнія общества. Нікак не моґ я понять, пачему каса орґанізації не стаїт на месте, а „паднімается бистро вверх". Я думал, що ана пуста й ейо накачалі какім то льохкім ґазом, но мне абяснілі, что ето каса растьот, увелічивається калічеством денеґ. Патом я бил очень удівльон, что пачему то в Обществе „ґраші" іґрают какую то особую роль. Вообще я бил удівльон, що в Амерікє наші русскіє ґраші (пол капєйкі) моґут ґде то „лежать на руках касіеров". Я уверен, что ні адін касієр в Амерікє не відел наших ґрашей.

Может бить ето какіє то асобия ґраші, каторие приґотовлені, как кушаніє — я думал, да аказалося, что фраза „проценти от готових грошей", значат, „проценти с налічних денеґ. Чітаючі с большім трудом ету „русскую" ґазету во время абеденнава перерива я всьо удівлялся для каво ана видайотся і пожалел, что я не живу в Філаделфії, а то хател би пасматреть на „русскіх" редакторов єя. Может бить, ані мнє обяснілі би, что значіт на русском язикє слова: „развінем", „придбаєм", „запомоґ"; бить может ето ошібка, а должно бить „занємоґ", значіт „заболєл", „тримаючись", „подчас", „ро[illegible]" і тисячу друґіх слов, ібо мнє стидно спрашівать обяснєнія в Ваших читателей.

Ви хоть і не любіте нас, Маскалей, но я думаю больше уважаєте наш родной язик, чем редактори „Правди", которие єго калечат безжалостно. І за ето Вам большое русское спасібо. — **Семьон Мещеряков.**

В крамниці.

Один покупець до другого:
— Ви вже заплатили?
— Ні, а ви?
— Я також ні!
— Ну, то чого ждати? Ходім!

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 372, повідомляє всіх своїх членів, що місячний і піврічний мітінг відбудеться в пятницю, 18 липня, в годині 7.30 вечером у звичайнім місци. Проситься всіх членів і членкинь прибути на означений час. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Дмитро Семенюк, секретар.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Бр. св. О. Николая, від. 5, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінг відбудеться в суботу, 19 липня, точно в годині 7 вечером, в гали Чеського Дому, 29-19 Woolsey Ave. Проситься кождого члена прибути на сі збори, бо маємо важні справи до полагодження. Також кождий член має принести тикети. — С. Кривень, предс.; А. Климишин, секретар.

КЛІВЛЕНД, О. Жіноче Тов. Згода, від. 358, повідомляє своїх членкинь, що піврічні збори відбудуться в неділю, 20 липня, в годині 1-ій попол., в У. Н. Домі. Обовязком є кождої членкині явитись на сі збори, бо є справи до вирішення. Хто з членкинь має діти, а ще не вписані до У. Н. Союза, нйя впише їх на піврічних зборах. Пригадується довгуючим, щоби вирівнали свої довги. — Б. Гричковська, рек. секр.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. св. О. Николая, від. 127, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 20 червня, в гали церковній, по Сл. Божій. На сей мітінг повинен явитись кождий члена. — Павло Володка, секретар.

Між жебраками.

1-ший жебрак: От погано бути німим: все чуєш, а не можеш нічого сказати.

2-гий: А ще гірше бути сліпим: на все дивися заплющеними очима.

В БЕЗКОНЕЧНІЙ ЧЕРЗІ.

УВО ПЕРЕД СУДОМ.

Комісар Івахів зізнає далі.

Експерт від справ УВО продовжував свої зізнання і дня 18. червня Центром УВО є Берлін, де міститься Головна Команда цеї організації, якій підлягає Крайова Команда УВО. УВО старалось поширити свою діяльність і на Волинї, але частина членів з Волинї перейшла до комуністів і справа не вдалася.

УВО розпадається на 3 секції: організаційну, пропагандистичну і бойову. Давніше УВО мала ще секцію „виводчу", але деякі елементи непогоджувались з тим, щоби УВО змінялась у шайку шпіонів", тому ту секцію зліквідовано, а тепер ведеться тільки інформаційна робота, щоби пізнати стан польської армії та облекшити повстання українського населення проти Польщі.

На випадок вибуху повстання УВО сталоб завязком армії. УВО старається найти ґрунт у „Соколах", „Лугах" і „Пласті" щоби в тих організаціях виховати кадри для себе. Бойова секція вишколює членів улаштовує курси, виконує саботажові і терористичні акти, палить фільварки і т. д.

Саботажова акція 1923 р. не була повстанням, але „частинним виступом УВО."

Секція пропаганди видає нелегально „Сурму", а „Новий Час" веде пропаганду легально. Окрім „Нового Часу" на услугах „УВО" стоїть „Червона Калина".

Манїфестація 1-го листопада 1928 р., получена зі стріляниною у Львові, була засобом зфанатизувати молодь, збудити зацікавлення серед молоді для справ УВО і Коновалець збив з цеї манїфестації добрий капітал для УВО та змінцнив її авторитет. УВО починає ширитись і на Закарпатській Україні, як це доказує останній замах в Ужгороді. Але акція УВО проти большевиків обмежується до паперових протестів, так що головний розмах УВО звернений проти Польщі. УВО має пляни викликати повстання проти Польщі, якщо тільки буде війна, або внутрішне ослаблення Польщі. Терор і саботаж є тільки підготовчою роботою для будучого повстання і засобом зберегати дух, навзаєм, ширення воєнного запалу та способом ослабити авторитет польської влади. Терор і саботаж це тільки чинна пропаганда будучого повстання. УВО хоче вщеплювати в народі віру, що державу можна створити тільки власними силами і що шляхом до держави є збройна боротьба, ширення „розумної ненависти до Польщі" та скріплювання національного почуття і єдности. Провід УВО більше вдоволений зі своїх членів жінок ніж з чоловіків, бо досі жадна жінка не зрадила тайни цеї організації, а деякі чоловіки опинившись у вязниці, зрадили тайни УВО. Головним джерелом фондів УВО є складки і збірки українського населення на боєвий Фонд; другим джерелом є напади на банки і пошти, з яких деякі були невдалі, але деякі напади вдалися, як влом до каси повітового виділу в Долині, де УВО перевело вдачну експропріяцію грошей. Із чужих держав Німеччина і Литва піддержують фінансово акцію УВО.

В цій хвилі предсідник трибуналу перериває фантастичні ревеляції ком. Івахова й оголошує, що дальша розправа мусить провадитись тайно, тому журналісти і публика мусять вийти зі салї. Оборонець д-р Шухевич ставить внесок, щоби кількох журналістів залишити як мужів довіря оборони, та вичисляє імена українських редакторів присутних на салі, але трибунал противиться цьому внескові і журналісти покидають салю розправ.

(„Діло").

ЗІ СПОРТУ.

CHESTER, PA.

U. G. C. A. A. Makes Fine Showing In First Half of Season.

Ukes Win 19 Losing 7 And Tieing One.

The baseball team representing the Ukrainian Greek Catholic Athletic Associaton of Chester, Pennsylvania, has made a fine showing in the first half of the baseball season.

The Ukes have set a fast pace among the county teams adn have one of the best teams the Ukrainian Greek Catholic A. A. has issued in years.

The Ukes of U. G. C. A. A. team have 19 games won losing 7 and tieing one.

The teams U. G. C. A. A. played:

U.G.C.A.A.—10	Moya A.C.-5
U.G.C.A.A.—11	Tiger A.C.-1
U.G.C.A.A.—11	Elwyn Training School 12
U.G.C.A.A.— 7	Trainer M. E. 2
U.G.C.A.A.—16	Vets of Forigen Wars 8
U.G.C.A.A.— 4	Linwood A.C.-13
U.G.C.A.A.—16	East Chester A. C. 3
U.G.C.A.A.— 8	Mervine A.C. 6
U.G.C.A.A.— 7	Aniline A.A. 10
U.G.C.A.A.—12	Aniline A. A. 5
U.G.C.A.A.—15	Penn A. C. 14
U.G.C.A.A.— 9	Moyamanzen Fire Co.-0
U.G.C.A.A.— 3	Rez C. C. 7
U.G.C.A.A.— 9	Lester A. A.-0
U.G.C.A.A.— 5	Holmes A. C. 5
U.G.C.A.A.—13	Colored Elks 14
U.G.C.A.A.— 7	Milmont A. C. 3
U.G.C.A.A.— 2	West End Business Men Asso. 1
U.G.C.A.A.— 9	Eddystone A. A. 0
U.G.C.A.A.— 7	West End Businesss Men Asso. 6
U.G.C.A.A.— 1	Twin Oaks A. C. 6
U.G.C.A.A.— 6	Second Ward A. C. 1
U.G.C.A.A.— 9	East End A. C. 0
U.G.C.A.A.— 8	Franklin A. C. 9
U.G.C.A.A.— 9	Milmont A. C. 0
U.G.C.A.A.— 9	Chester Council 36 O. I. A. 8
U.G.C.A.A.— 9	Chester Tigers_0

The Ukes total runs 232. Oppoments 139 runs.

The Ukrainian Greek Catholic A. A. has sure made a name for itself in Chester and is known all over Delavare County.

The Ukrainian Gr. Cath. A. A. would like to meet any Ukrainian team in the country.

Michael K. Oleynick.

Побожний панок.

Панок наказує своїй служниці, щоб ніколи не брехала. Брехати, каже панок, це значить шкодити свому ближньому.

— А чому, питає служниця, коли приходить до нас віритель відбирати довг, ви кажете сказати, що пана нема дома?

— Ти дурна гуска, каже пан, — віритель не є нашим ближнім.

ВІДОЗВА

ДО ЗЕМЛЯКІВ ВЕРБИЛОВЕЦЬ, РОГАТИНСЬКОГО ПОВІТУ.

Комітет будови Народ. Дому ім. Тараса Шевченка в Вербилівцях розпочинає будову народньої твердині, тому взиває усіх земляків рідного села за океаном взяти участь в будові цього осередку, звідки має плисти народня національна свідомість.

Не просимо у Вас милостині. Ми горді з сего, що несли життя в жертву рідній Україні, ми щасливі, що могли міряти кроками святу історичну землицю понад Дніпром, ми не нарікаємо, що десятками нас невблаганний тиф, бо ми пережили хвилину рідного щастя, якого описати не дається, а за те, що Ви охоче булиб стали в ряди і приналиcь перенести горе і хвилину того щастя, та зробити сего не могли, за те кладемо на Вас обовязок стати нам до помочі фінансово і разом з нами збудувати святиню, звідки би розходилась національна свідомість, котра рушить наш нарід до іншого життя. Нема в нашім повіті села, деб наші брати із-за океану не сповнили всего, щоб не відстати від тих, які зложили найкращі сили на вівтар вітчини.

Закликаємо Вас стати в ряди з нами і сповнити сей обовязок, якого раніше не могли.

В Вербівцях, 14. червня 1930.

ЗА КОМІТЕТ:

Іван Третяк, голова; **Теодор Челядин**, заст. гол.; **Іван Гой**, с. П.; **І. Іваськевич**, секретар; **Іван Грицишин.**

ЩО ТРЕБА ЇСТИ В ЛІТІ?

Французький лікар д-р Марсель Левріє написав книжку „Що треба їсти в літі". Подаємо виїмки з неї.

„Дуже мало людей — каже автор — має бодай елементарні відомости про гигієну. Їдять і пють безмірно, не розуміють, що нещасні знаряди травлення не можуть подолати надмірної поживи. Наслідки того страшні. Ослаблений жолудок не лише мусить більшість поживи відкинути як зайвий баласт, а навіть те, що травить, травить погано та недокладно. Знаряди травлення зуживаються, а що ще гірше сполуки білка в кишках гниють і розкладаються. Організм затроюється. Буває це найчастіше в літі, бо люди з привички їдять літом стільки ж, що і в зимі. Тому автор найрішучіше перестерігає, щоби в літі не переладовувати жолудка, головно мясом.

Китайські кулїси дуже сильні, хоч їдять майже виключно риж. Італійські робітники їдять майже саму лемішку (поленту), а працюють добре. Тому не треба приписувати занадто великої вартости **мясові, а в літі не їсти його зовсім. Коли їмо менше мяса, то скріплюємо стравність нашого організму, утревалюємо наше здоровля, продовжуємо наше життя, бо усуваємо склерозу** краще, ніж усякі ліки. Смішно є боятися, що безмясні поживи мають замало білковини.

„Хто набирає забогато білка, наражує себе на ріжні небезпеки, як: 1) улекшування всяких процесів гниття у знарядах травлення, 2) ослаблення серця, 3) викликування недуг печінки та нирок, 4) нахил до ревматизму та гіхту, 5) нахил до передчасного ослаблення мязів.

„Хибна наука про скріплюючу силу білка вже богато нашкодила. Хто хоче бути здоровий, хай головно літом їсть небогато, а вже найменше мяса. Зате хай якнайбільше їсть зелений і овочів".

Не дуже спішися.

Жінка за ціле життя дуже далася в знаки чоловікові. Коли той лежав вже на смертній постелі, підійшла до нього жінка та й каже:

— Відходиш од мене на той світ. — Мене покидаєш... Не видержу і я скоро піду за тобою.

На це чоловік:

— Прошу тебе, не дуже спішися.

DO YOU KNOW WHY --- Some Parents Raise A Kid This Way? Drawn for this page. By Fisher.

